

THEMA 5

ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

OVERZICHT THEMA 5

ECONOMISCHE GROEI EN CONJUNCTUUR

- GELD- EN KAPITAALMARKTEN
- OORZAKEN EN GEVOLGEN VAN INFLATIE
- ARBEIDSMARKTBELEID
- ECONOMISCHE GROEI (lange termijn)
- CONJUNCTUUR (korte termijn)
- BEGROTINGSBELEID EN MONETAIR BELEID
- ECONOMISCHE MODELLEN

HOOFDSTUK 1 (LPD 11): GELD- EN KAPITAALMARKTEN

- 1. FUNCTIES VAN GELD**
  - 2. SOORTEN GELD**
  - 3. GELDSUBSTITUTIE EN GELDCREATIE**
  - 4. GELDMARKTEN**
  - 5. KAPITAALMARKTEN**
  - 6. MONETAIR EVENWICHT**
  - 7. MONETAIR BELEID (ECB)**
- + “Europa en ik”**

1. FUNCTIES VAN GELD

1.1 WAT IS GELD EIGENLIJK?

Geld is elk type ruilmiddel dat een gepercipieerde waarde heeft.

“Type”: geld kan “fysiek” en “niet-fysiek” zijn

“Ruilmiddel”: het wordt geaccepteerd voor betalingen, krediet, beleggingen

“Gepercipieerde waarde”: intrinsieke waarde is niet relevant
(gepercipieerde waarde = “ervaren” waarde:
iets is “geld” omdat het als “geld” (door iedereen) wordt ervaren, niet perse
omdat het iets is dat veel waarde heeft “as such”)

INTRINSIEKE WAARDE =
Waarde gebaseerd op het
materiaal, onderdelen van het
bankbiljet

GEPERCIPIEERDE WAARDE =
Waarde gebaseerd op wat je
kan kopen met het bankbiljet

Strikt genomen heeft geld 6 kenmerken.

Als tenminste een van deze kenmerken niet geldt, kunnen we niet spreken over “geld”.

GELDKENMERK	UITLEG
GELIMITEERD (IN HOEVEELHEID)	Het aanbod is niet onbeperkt, anders zou het geen waarde hebben
DUURZAAM	Waarde is intact op lange termijn (garantie van de Centrale Bank)
ALGEMEEN AANVAARD	Iedereen in de economie accepteert het als ruilmiddel Geld = “wettig betaalmiddel
DEELBAAR	Het kan zowel voor grote als kleine transacties worden gebruikt
DRAAGBAAR	Het is gemakkelijk te hanteren
UNIFORM	Elk item is identiek en herkenbaar in waarde en uiterlijk

Pas de geldkenmerken toe op “ruilhandel”.
(het gebruik van appels en kippen als ruilmiddel)

GELDKENMERK	VAN TOEPASSING (J OF N)	UITLEG
GELIMITEERD (IN HOEVEELHEID)		
DUURZAAM		
ALGEMEEN AANVAARD		
DEELBAAR		
DRAAGBAAR		
UNIFORM		

COPYRIGHT MARK VAN COUWENBERGHE

CONCLUSIE:

**Pas de geldkenmerken toe op “goederengeld”.
(kaurischelpen)**

GELDKENMERK	VAN TOEPASSING (J OF N)	UITLEG
GELIMITEERD (IN HOEVEELHEID)		
DUURZAAM		
ALGEMEEN AANVAARD		
DEELBAAR		
DRAAGBAAR		
UNIFORM		

Pas de geldkenmerken toe op “muntgeld”.
(Romeinse gouden munten)

GELDKENMERK	VAN TOEPASSING (J OF N)	UITLEG
GELIMITEERD (IN HOEVEELHEID)		
DUURZAAM		
ALGEMEEN AANVAARD		
DEELBAAR		
DRAAGBAAR		
UNIFORM		

**Pas de geldkenmerken toe op “bankbiljetten”.
(eurobiljetten)**

GELDKENMERK	VAN TOEPASSING (J OF N)	UITLEG
GELIMITEERD (IN HOEVEELHEID)		
DUURZAAM		
ALGEMEEN AANVAARD		
DEELBAAR		
DRAAGBAAR		
UNIFORM		

**Pas de geldkenmerken toe op “bankkaarten”
(debet- en kredietkaarten) en “apps”.
(elektronisch geld) (Mastercard, Visa, PayPal, ...)**

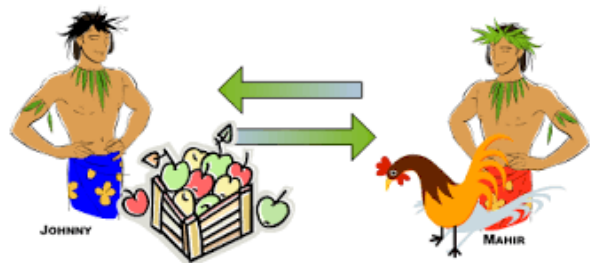
GELDKENMERK	VAN TOEPASSING (J OF N)	UITLEG
GELIMITEERD (IN HOEVEELHEID)		
DUURZAAM		
ALGEMEEN AANVAARD		
DEELBAAR		
DRAAGBAAR		
UNIFORM		

Pas de geldkenmerken toe op “cryptogeld”. (Bitcoin)

GELDKENMERK	VAN TOEPASSING (J OF N)	UITLEG
GELIMITEERD (IN HOEVEELHEID)		
DUURZAAM		
ALGEMEEN AANVAARD		
DEELBAAR		
DRAAGBAAR		
UNIFORM		

Deze oefening illustreert de geschiedenis van het geld: van ruilhandel tot cryptogeld.

Ruilhandel: primitieve en locale samenlevingen

Goederengeld: primitieve en locale gemeenschappen

Munten: ontstonden in de grote rijken
(samenlevingen op grote schaal)

Cryptogeld: de toekomst

Kaarten, apps: actuele elektronische geldvormen

Bankbiljetten: eerste "modern" geld

1.2 DE FUNCTIES VAN GELD

BETAALMIDDEL	WAARDEMETER	KREDIETMIDDEL	BELEGGINGSMIDDEL
Geld wordt gebruikt bij de aankoop van goederen en diensten	Geld is een waardemeter waarmee je de waarde van iets kunt uitdrukken en de waarde van verschillende goederen en diensten kunt vergelijken	Geld wordt gebruikt bij het verstrekken van leningen en andere vormen van krediet (het geld is nu beschikbaar, de terugbetaling volgt later)	Geld wordt gebruikt om waarde op te slaan en te verhogen door een rendement te realiseren (spaarrekening, aandelen, obligaties, onroerend goed, kunst, ...)

2. SOORTEN

2.1 Twee of drie soorten?

CHARTAAL GELD

Alle munten en bankbiljetten in de economie

Munten = wisselgeld (pasmunt)

Bankbiljetten = fiduciair geld: basis van waarde is het vertrouwen dat men heeft in de centrale bank die het geld uitgeeft

Oorsprong:

Uitgegeven door centrale banken = **MONOPOLIE**
(ECB + nationale centrale banken)

GIRAAL GELD (ELECTRONISCH GELD)

Al het geld op bankrekeningen en deposito's dat direct opvraagbaar is (zichtrekening, spaarrekening)

Termijnrekeningen (deposito's) en andere beleggingen met een looptijd van <2 jaar (geld dat niet direct opvraagbaar is = **QUASI-GELD**)

Oorsprong:

Uitgegeven door commerciële banken

Proces van girale geldcreatie: zie verder

2.2 Geldaanbod

elektronisch geld

GIRAAL
GELD

GIRAAL
GELD

QUASI-
GELD

MONETAIR AGGREGAAT
M1 = ENG GELD

REKENINGEN
<2 J

BELEGGINGEN
<2 J

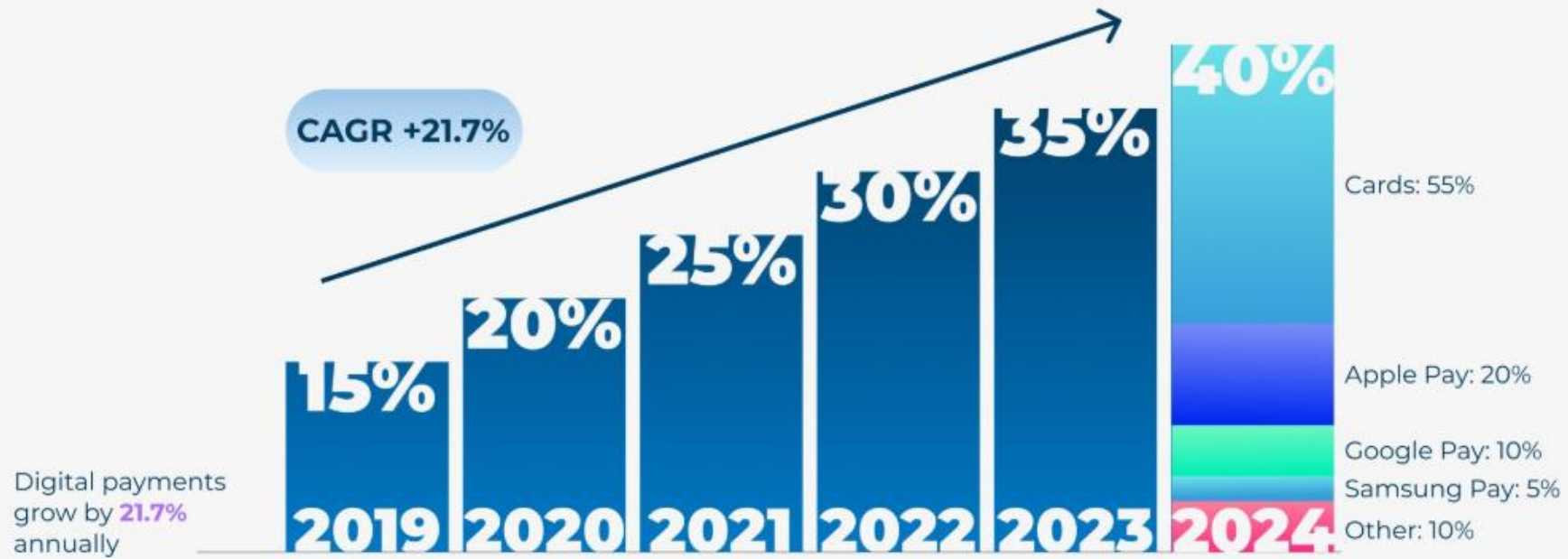
MONETAIR AGGREGAAT
M2

MONETAIR AGGREGAAT
M3 = RUIM GELD

Meest belangrijk monetair aggregaat dat
wordt gebruikt door de ECB

Chartaal geld = +/- 10% van geldaanbod / Elektronisch geld = +/- 90% van geldaanbod

SHARE OF DIGITAL PAYMENTS IN THE EUROZONE

www.lpmg.com www.ecb.europa.eu

Elektronische betalingen in de eurozone nemen een hoge vlucht. Van 15% in 2019 naar een verwachte 40% tegen het einde van 2024, de verschuiving is onmiskenbaar. Met een jaarlijkse groei van 21,7% is de toekomst digitaal.

Cashloze samenleving?

VOORDELEN	NADELEN
1. Lager risico op gewelddadige criminaliteit 2. Minder risico op fraude (bv zwartwerk) 3. Maakt het leven van criminelen lastiger 4. Snellere transacties 5. Hygiënischer 6. Geen nutteloze overschotten aan wisselgeld meer 7. Minder kosten voor banken en bedrijven	1. Veel burgers hebben geen of nauwelijks toegang tot bankrekeningen en bankkaarten 2. Lagere digitale geletterdheid bij sommige bevolkingsgroepen (bv ouderen) 3. Privacy issue (meer controle over transacties en burgers) 4. Cash helpt budget beter bewaken 5. Minder vrijheid (je moet bij een bank zijn aangesloten) 6. Cash heeft toch bepaalde (zij het dan lage) intrinsieke en emotionele waarde (in tegenstelling tot elektronisch geld)

Geldhoeveelheidstheorie (Fisher):

Geldhoeveelheid moet in lijn zijn met economische activiteit.

$$M * V = P * T$$

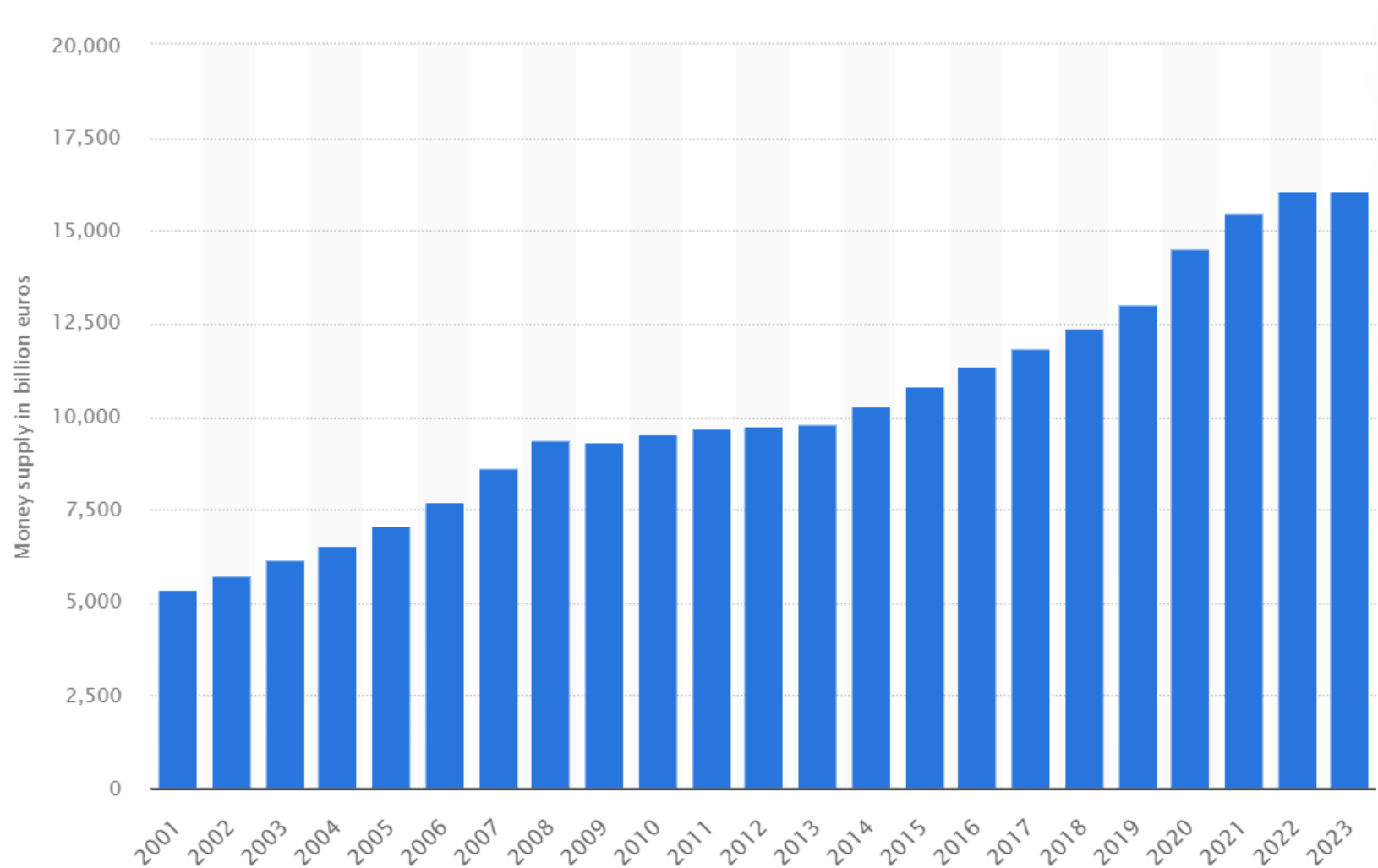

GELDSTROOM=
Geldaanbod of geldhoeveelheid *
omloopsnelheid van het geld

GOEDEREN- EN DIENSTENSTROOM =
Prijs * hoeveelheid
= BBP

Veronderstelling: V en T zijn constant op korte termijn

Dit betekent dat er een direct verband is tussen M en P (zie later)

Evolutie van de geldhoeveelheid M3 in de eurozone tussen 2001 en 2023 (miljard euro)

3. GELDSUBSTITUTIE EN GELDCREATIE

3.1 GELDSUBSTITUTIE

Geldsubstitutie is de omzetting van chartaal geld naar giraal geld en omgekeerd.

Geldsubstitutie heeft geen invloed op de geldhoeveelheid.

